

ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

Upadanje gospodarske moči Slovenije, vse večji tehnološki zaostanek za razvitim svetom, potrebe po vključevanju v mednarodne gospodarske tokove, upadanje življenjskega standarda in mnogi drugi vzroki postavljajo mlado republiko Slovenijo pred potrebo po izdelavi celovitega gospodarskega načrta, ki bo zajemal reorganizacijo globalnih in kvalitativnih pogojev gospodarjenja. Globalni pogoji gospodarjenja (lastninjenje, monetarna politika, davčna politika, zakonodaja...) predstavljajo potrebne pogoje za pospešitev gospodarske rasti in oživljanja podjetij. Globalni okvirji sami po sebi ne odpravljajo pravih problemov, s katerimi se srečujejo slovenska podjetja (preveliki stroški proizvodnje, neakovostni izdelki, nedoseganje višjih cenovnih razredov, organiziranost, vodenje, potreba po informacijskem sistemu...), temveč le nudijo boljše ali slabšo osnovo podjetjem za gospodarjenje.

Rešitev na prvi pogled neresljivega in zelo kritičnega položaja slovenskih podjetij in gospodarstva predstavlja uvajanje koncepta CELOVITEGA OBVLADOVANJA KAKOVOSTI (TQC) po japonskem vzoru. TQC zagotavlja izvoznikom konkurenčnost in doseganje višjih cenovnih razredov na zahtevnih evropskih trgih, sodobno organiziranost tako javnih kot privatnih podjetij, povečanje kakovosti izdelkov, uslug in storitev, profit,

racionalizacijo proizvodnje, uvajanje informatike... TQC torej zagotavlja nastanek pogojev, ki bodo vodili k odpravi bede slovenskega gospodarstva in doseganju življenjskega standarda – KAKOVOSTI ŽIVLJENJA, ki si ga vsi tako močno želimo. Da princip TQC deluje, dokazujejo Nemčija, Amerika in Japonska. Ali je sivina, skrita za poševnimi očmi Japonca, kaj drugačna od sivine za modrimi očmi Slovenca?

TQC je mozaik dejavnikov, postopkov, metod in korakov, ki jih moramo storiti na naslednjih področjih:

1. VODENJE – Celovito upravljanje kakovosti (TQM)

Sodobno organizirati privatno ali javno podjetje pomeni zgraditi organizacijo podjetja in definirati procese delovanja v in zunaj podjetja tako, da organizacija zagotavlja nemoteno izvajanje procesov in sama po sebi izničuje vplive notranjih in zunanjih dejavnikov, ki bi utegnili blokirati dosego postavljenih ciljev. Primeri iz razvitega sveta priporočajo uvedbo mednarodnih standardov ISO, Demingovih 14 točk vodenja...

2. IZVAJANJE

V slovenskih podjetjih je potrebno zagotoviti zmanjšanje zaloga repromateriala in polizdelkov, zmanjšati izmet, skrajšati pretočne čase tako v proizvodnji kot v raziskavah in raz-

voju, povečati produktivnost... Organiziranje proizvodnje po principu Just in Time se je potrdilo že v 70-tih letih na Zahodu in se v zadnjih letih seli tudi na razviti Vzhod, rešuje pa prav tovrstno problematiko.

3. IZBOLJŠEVANJE

Tehnika stopanja z majhnimi koraki po poti nenehnih izboljšav izdelkov, uslug in storitev je omogočila, da

krave molznice namesto 7, oddajo 70 litrov mleka dnevno, in kljub temu povprečen opazovalec ne vidi razlik med kravami.

4. SREDSTVA

Za doseganje kakovosti, pravilno odločanje in vodenje, merjenje učinkovitosti in kakovosti, planiranje... obstaja množica v praksi potrjenih in preverjenih metod in teorij: Quality Cost metode, Taguchi metode, ABC analiza, Hoshin-Kanri postopki plani-

ranja, diagrami poteka in pretoka, kontrolne kartice, analiza vzrokov in posledic... Potrebno je le izbrati pravi postopek in ga v praksi udejaniti. Posebno mesto gre posvetiti informatiki (njeni vsebini in orodjem – računalniški opremi), ki je družbam razvitega sveta pri vpeljevanju CELOVITEGA OBVLADOVANJA KAKOVOSTI v izdatno pomoč!

Vprašanje, na katerega moramo odgovoriti vsi, tako politične stranke kot državne institucije, vodstva podjetij in nenazadnje tudi vsak posamezni državljan, je enostavno: »Ali pomeni biti državljan v samostojni Sloveniji dovolj za KAKOVOST ŽIVLJENJA in ali je življenjski standard kamenček v mozaiku iskane KAKOVOSTI ŽIVLJENJA?« Odgovor nam ponuja klasična japonske teorije o kakovosti dr. Kaoru Ishikawa: »UREŠNIČUJMO TQC, KAR NAM BO PRINESLO TOLIKO DENARJA, DA RESNIČNO NE BOMO VEDELI, KAM Z NJIM!« In prav tako kot svoboda (ustava) in samostojnost, si moramo izboriti življenjski standard!

GREGOR FEIST
Liberalno demokratska stranka

JAVNA TRIBUNA SDZ - NARODNO DEMOKRATSKE STRANKE

Na dobro obiskani tribuni v dvorani Španskih borcev konec februarja so sodelovali: Dr. Rajko Pirnat, minister za pravosodje, Dr. Edo Pirkmajer, predstavnik Združenja lastnikov razlaščenega premoženja, dr. Andrej Umek, in dipl. pravnik Andrej Šter, poslanec in podpredsednik SDZ-NDS.

Prvi zakon iz sklopa lastninske zakonodaje je bil sprejet v mesecu novembru 1991. To je zakon o denacionalizaciji. Ostala dva sta še vedno blokirana v Republiški skupščini. Zakon o zadrukah in še posebej pomemben zakon o lastninjenju podjetij.

Kljub temu, da je zakon o denacionalizaciji sprejet, obstaja še veliko ovir za njegovo izvajanje. Manjkajo še nekateri podzakonski akti in pred-

vsem volja za njegovo uresničevanje, tako politična kot volja v državnih upravnih organih. Razlaščenci so navajali svoje primere in občutek ne-moči, saj so nekateri sedanji lastniki prav v zadnjem času z različnimi mahinacijami, lastnino, ki naj bi jo vrnili, prodali naprej, ali jo z gradbenimi posegi bistveno spremenili. Večina razlaščenecv zanima vrnitev premoženja v naravi, manj si želijo odškodnin.

Primeri so seveda zelo zapleteni in zahtevni. Mnogo ljudi, ki so bili lastniki ob ali pred nacionalizacijo, je bilo ubitih ali pregnanih, mnogi so izgubili državljanstvo. Danes bo treba ugotoviti, čigava je bila lastnina, kdo je oz. bi bil dedič.

SDZ-Narodna demokratska stranka se seveda zavzema za čimprejnejšo in čimprejnejšo popravilo krivic, a kot je rekel predsednik stranke dr. Pirnat, lahko nacionalizacijo primerjamo z razbitjem vaze, denacionalizacija pa z lepljenjem razbite vaze skupaj. Delo je zamudno, toda rezultat ni

nikoli popoln. Seveda pa je SDZ-NDS zavzela stališče, da poprava večrajšnjih krivic ne sme povzročiti novih. Zanimiv in koristen je bil predlog ministra Pirnata, da razlaščenci lahko zahtevajo svojo lastnino nazaj že takoj pred rednim postopkom, upravni organ občine jim jo lahko predčasno da v posest že s posebnim sklepom, t. i. začasno uredbo v nekaj dneh.

Na večer so se dotaknili tudi vprašanja lastninjenja podjetij, govorniki so se zavzeli za to, da bi bilo lastninjenje izvedeno čimprej, saj brez določene in jasne lastnika ne bo gospodarskega vzpona, ne pravih tujih investitorjev, ne pravega odnosa do lastnine, kapitala, upravljanja. SDZ-NDS je dosedaj podpirala vladni predlog lastninjenja z delno brezplačno razdelitvijo družbenega premoženja vsemu odraslemu prebivalstvu. Nasprotni predlog opozicije se je zavzemal za odplačno privatizacijo, predvsem zaposlenih v podjetjih. V pripravi je sedaj kompromisni predlog, bolje je privatizirati čimprej, ker sicer ne bo več kaj. Divje privatizacije bodo namreč vnaprej

razdelile po zelo »svobodoljubnih« kriterijih.

Na tribuni smo se dotaknili tudi vprašanja volilne zakonodaje, zlasti volilnega sistema. SDZ-NDS se zavzema za kombinirani volilni sistem, polovico državnega zbora 44 poslancev naj bi izvolili po proporcionalnem sistemu, to je kolikor glasov tolikšen delež poslancev. Ta sistem oblikuje nacionalne, vsedržavne liste, volimo predvsem stranko, ta pa postavlja ljudi. Večinski sistem pa v nasprotju s proporcionalnim zahteva, da v vsakem volilnem okrožju volimo ljudi, ki tam kandidirajo oz. živijo. V tem primeru volimo ljudi, posameznike, ki jih poznamo in jim zaupamo. Dobimo tudi boljše regionalno zastopnost. Na ta način se ne bi zgodilo, da imamo npr. sedaj v DPZ Skupščine kar pol poslancev iz Ljubljanske regije. Kombinacija obeh najbolje predstavlja interese volilcev. Prav bi bilo, da tudi Skupščina občine Moste-Polje podpre ta kombinirani sistem in posreduje mnenje ustavni komisiji Skupščine RS.

Milan Matos

KAKO POVEČATI IZVOZ?

Kakovosti izdelkov in uslug je potreben pogoj za povečevanje izvoza slovenskega gospodarstva. Poleg povečanja učinkovitosti gospodarskega sistema morajo tudi podjetja in ustanove izboljšati način dela. Za doseg tega cilja predlagam v svetu preizkušen in uspešen koncept celovitega obvladovanja kakovosti.

Delovanje posameznika, skupine ali podjetja je lahko uspešno le, če imajo vsi skupen cilj in kakovost je eden od takih ciljev v gospodarstvu in družbenih dejavnostih razvitega sveta. V najširšem smislu je kakovost stopnja zadovoljstva s proizvodom, procesom ali uslugi, ki ustreza zahtevam, potrebam in pričakovanjem uporabnika (cena, zmožnost, oblika, trajnost...).

Doseganje kakovosti ne more biti slučajno. Gospodarstvo in družbene dejavnosti morajo stalno zagotavljati zahtevano kakovost, kar je mogoče le ob učinkoviti organiziranosti, uporabi ustreznih metod in tehničnih sredstev ter ob inovativnosti posameznika v celovitem sistemu.

Menim, da je tudi na tem področju potrebno pogledati po uspešnih zgledih v svetu. V razvitih družbah uporabljajo za sistemsko zagotavljanje kakovosti pristope, metode in orodja iz koncepta celovitega obvladovanja kakovosti (Total Quality Control - TQC). To je filozofija nenehnih izboljšav vsega pri vodenju, izvajanju in tehničnih sredstvih z uporabo vseh metod ter s sodelovanjem vsakega posameznika v podjetju ali ustanovi.

Gre predvsem za spremembo miselnosti. V gospodarstvu ni mogoče stalno povečevati cene, ampak je potrebno začeti zmanjševati stroške. Enako velja za družbene dejavnosti, saj ni mogoče stalno povečevati davkov, ampak je ravno tako potrebno zmanjševati stroške.

Opozorjam, da je koncept uporaben tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih. Uporabnik zahteva kakovost ne le izdelkov, ampak tudi uslug v zdravstvu, kulturi, javnem prevozu, šolstvu, športu itd. Gospodarstvo bo le s kakovostnimi izdelki lahko povečalo izvoz, več denarja bo za zdravstvo, šolstvo, kulturo, šport itd.

Najdlje so pri izvajanju tega kon-

cepta prišli na Japonskem. Rezultat je gospodarska moč države. Intenzivno pa ga uvajajo tudi ostala razvita gospodarstva. Čas je, da tudi Republika Slovenija v celoti in ne le posamezni izvozniki začnejo uporabljati sodobne pristope, metode in orodja TQC, če se želimo vključiti v mednarodno delitev dela.

Kakovost izdelka je odvisna od celovitega obvladovanja kakovosti v celotnem procesu: trženju in raziskavah tržišča, raziskavah in razvoju izdelka, nabavi materialov in polizdelkov, planiranju in razvoju procesa proizvodnje, proizvodnji, kontroli in preizkušanju, pakiranju in skladiščenju, prodaji in distribuciji, tehnični pomoči in vzdrževanju ter vgrajni in uporabi.

Za doseg tega cilja je potrebna organiziranost, ki bo zagotavljala kakovost izdelkov ali uslug, uporaba metod preventivnega zagotavljanja kakovosti ter uporaba računalnikov. Izobraževanje vseh je začetek in konec celovitega obvladovanja kakovosti, zato je potreben študij ustreznih metod in orodij koncepta TQC kot del učnega programa izobraževalnih institucij in dodatnega izobraževanja v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. Del teh dejavnosti se že izvaja, za ostale pa bo potrebna tudi ustrezna opremljenost obeh univerz ter ostalih izobraževalnih institucij z računalniško in merilno strojno ter programsko opremo.

Za zagotavljanje kakovosti izdelkov ali uslug EGS zahteva postavitev sistema celovitega obvladovanja kakovosti v podjetju in ustanovi po seriji mednarodnih standardov ISO 9000 s pridobitvijo potrdila o kakovosti. Podjetja bodo lahko trgovala z blagom in uslugami na tem področju le, če bodo imela potrdilo o kakovosti. Že sedaj pa taka podjetja dosegajo višje cenovne razrede svojih izdelkov ali uslug.

Metode že uporabljajo svetovno

uspešna podjetja, opisane so v literaturi, potrebno je le izbrati sebi primerne in jih začeti uporabljati.

MIRO GERM
Demokratska stranka

ZA UČINKOVITO PRAVNO DRŽAVO

Občinski zbor Demokratske stranke Ljubljana Moste-Polje je na predlog Radovana Hrasta podprl stališča Združenja žrtev komunističnega nasilja, ki so jih pripravila za programsko izhodišča stranke z naslovom VZPOSTAVITEV UČINKOVITE PRAVNE DRŽAVE IN POPRAVEK KRIVIC, KI JIH JE ZAKRIVIL KOMUNISTIČNI REŽIM.

Potrebnost je odpraviti vso zakonodajo, ki je bila podlaga za ustvarjanje krivic! Člani našega Združenja so našli celo Uradni list iz leta 1987, točneje Ur. list SFRJ št. 31/87, stran 800, ki govori o samozastopniških akcijah v KS, HS itd., po katerem se naj evidentirajo vse osebe, ki so bile politično obsojene, prav tako tudi njihovi družinski člani, in bi lahko bili sovražniki družbene ureditve. Torej so že leta 1987 obstajali seznami »trajno diskriminiranih oseb«!

Potrebnost je določiti enoten postopek, s katerim bi prizadeti enotno, na enem mestu, v enem postopku uveljavljali svojo pravno, moralno in materialno odškodnino.

Osebam, ki se bodo kljub zapletenosti in dolgotrajnosti tega postopka odločale za vložitev zahtevka za obnovo procesa, je potrebno omogočiti hitrejši in predvsem lažji dostop do vploga v stare arhive.

Čeprav sem osebno prepričana, da bi obnove kazenskih postopkov morali sprožiti pristojni javni tožilci (kar je predlagal tudi Svet za varstvo človekovih pravic), saj so obnove procesov predvsem tudi zelo dolgotrajna zadeva (temeljno sodišče, temeljno tožilstvo, sodni senat temeljnega sodišča itd.) in z veliko truda in sreče traja vsaj polgredo leto.

Osebam, ki jim je sodba že bila razveljavljena, mora država nuditi vso pravno pomoč pri uveljavljanju odškodninskih zahtevkov.

Nekateri člani Združenja so po razveljavitvi sodbe že skušali dobiti pravne nasvete glede uveljavljanja odškodnine na Republiškem sekretariatu za pravosodje, vendar tam niso našli nikakršne pripravljenosti za pravno pomoč, temveč povsem nasprotno:

– izrečeni so bili očitki, da je premalo razumevanja, da država nima denarja za izplačevanje odškodnin

– odškodnine naj bi se plačevale samo za čas, prebit v zaporu

– če prizadeti vlaga še kak drug zahtev, ga mora za vsako stvar posebej (zapor, brezposelnost, onemogočanje zaposlitve, prizadet ugled, itd. itd.); skratka 5-6 zahtevkov na stroške prizadetega, ki pa sam tega ne bo zmogel, advokata pa ne bo mogel plačati.

Tako si prizadeti upravičeno lahko ustvarijo mnenje, da ima država več posluha za krivice kot za žrtve.

PRIČAKOVATI TAKO RAZUMEVANJE OD ŽRTEV KRIVICNIH POSTOPKOV IN OBSODBE JE NEHUMANO, KRIVICO IN NEDEMOKRATIČNO! Le kako naj človek razume, da država nima denarja za odškodnine, če je po krivem trpel skoraj pol stoletja?

V nekaterih strokovnih službah se pojavljajo glede odškodnine tudi mnenja in predlogi, naj bi se vse odškodnine uveljavljale po enakem vzorcu – po nekakšnem povprečju osebnega dohodka, ki bi ga prejeli, če bi v času, ko so prestajali zaporno kazen, delali.

Ob tem se pojavlja vprašanje, katero povprečje osebnih dohodkov je s tem mišljeno – tisto, ki ga je prejemal na delovnem mestu pred obsodbo ali tisto, ki ga je prejemal na delovnem mestu po izpustitvi iz zapore, saj je bilo v večini primerov le-to občutno nižje, saj večina po preteku kazni ni dobila več delovnih mest, ki bi ustrezala njihovi izobrazbi in strokovni usposobljenosti.

Zato vse odškodnine postavljati v »isti okvir« ni sprejemljivo!

Dejstvo je tudi, da so se v različnih povojnih obdobjih pojavljale tudi za tisti čas specifične krivice:

– v prvem povojnem obdobju npr. občasno in večkratno zapiranje zakonskega partnerja med tem, ko je obtoženi prestajal zaporno kazen, otroci pa so bili prepuščeni sorodnikom ali pa drugim ljudem, ki so se jih »usmilili«

– onemogočanje zaposlitve zakonskega partnerja obtoženega

– onemogočanje šolanja otrok zaradi nemogočega materialnega stanja in psihičnih pritiskov na otroke »zločincev«

– selitve iz stanovanj

– onemogočanje zaposlitve obtoženemu po prestani zaporni kazni

– občasna zaslišanja in nadaljevanje psihičnih pritiskov

– okolica teh ljudi ni sprejemala, delno tudi iz strahu pred morebitnimi posledicami.

Malokateremu je uspelo, da je sebi in svoji družini omogočil normalno življenje in ureditev materialnega stanja.

Zato bi moral biti podlaga za odškodninske zahtevke zakon, ki določa vojne odškodnine in po katerem je Jugoslavija leta 1945 zahtevala odškodnino za žrtve vojnih zločinov. V njem so specificirane vse postavke, za katere je potrebno žrtvam priznati odškodnino po veljavnih mednarodnih konvencijah.

K popravilu krivic je torej potrebno pristopiti strokovno, s poznavanjem celotne problematike, s polno mero pripravnosti in odgovornosti! Nikakor pa ne površno in formalno, kot se je dogajalo od volitev do danes, pa čeprav so v predvolilnem obdobju popravilo krivic obljubljali vsi kandidati! Zadeve pa je potrebno reševati prioritarno in hitro!

Le s takim načinom reševanja teh problemov bo onemogočeno, da bi se podobne krivice med slovenskim narodom še kdaj ponovile!

Radovan Hrast čl.v.o.z.ž.k.n.